

RECULL DE PREMSA

166. COP27 de Xarm Al-Xeikh

COP27: les claus per a entendre el fracàs de la conferència climàtica

Els governs són incapaços d'arribar a acords per a lluitar contra l'emergència climàtica

Marc Belzunces - 20.11.2022

La vint-i-setena conferència sobre el canvi climàtic de l'Organització de Nacions Unides (ONU) ha continuat durant el cap de setmana, malgrat que en teoria s'havia d'acabar divendres. No ha estat res excepcional, atès que el fet que les negociacions d'última hora es perllonguin un dia o dos després de la data límit ha estat la norma dels anys anteriors. Sí que ha estat singular enguany la sensació de fracàs, malgrat que alguns governs hagin volgut destacar alguns dels acords assolits i els hagin qualificat d'històrics.

Tot i que hi hagi un acord general sobre la realitat del canvi climàtic i les seves conseqüències, a l'hora de concretar les accions necessàries hi ha desacords significatius entre governs. L'inconvenient és que si fins ara era molt fàcil adherir-se a la causa climàtica per haver estat un fet indefinit en el futur, els científics apunten que és aquesta dècada quan s'ha d'actuar. Els temps s'ha acabat i cal prendre accions concretes i decidides. I ací sorgeixen les desavinences.

Una conferència que no té per objectiu solucionar l'emergència climàtica

Encara que sigui sorprenent, les conferències climàtiques de l'ONU no van ser dissenyades per posar fi al canvi climàtic. L'ONU no és un govern mundial que pugui imposar solucions a tots els països. Els estats han d'acceptar voluntàriament les mesures. Per tant, d'entrada cal entendre que les conferències són dissenyades per ajuntar personal diplomàtic perquè arribi a acords, sigui durant els dies de la conferència, sigui quan ja són als seus països d'origen. A més, la conferència climàtica és dividida en dos blocs. Per una

banda, hi ha la part diplomàtica. Per una altra, hi ha el bloc en què participen científics i grups de pressió, que són els que han conformat el gruix dels trenta-cinc mil assistents.

Aquest segon bloc no participa en les negociacions diplomàtiques entre estats, solament pot pressionar-los. Per això, una de les impressions de molts ciutadans que seguien la conferència ha estat la de desordre i confusió. Per una banda, les conclusions científiques sobre el canvi climàtic a la conferència, i les accions necessàries a fer, semblen clares. Però, per una altra, els diplomàtics no tenen cap obligació de fer cas d'aquestes peticions i defensen els interessos estatals. La funció de la conferència de l'ONU, per tant, és de crear un marc en què els estats negociïn, però sense capacitat d'imposar res.

Els diners, la gran dificultat: el fons per a les pèrdues i els danys

Durant la COP27 un dels conceptes més repetits, fins i tot abans de començar, ha estat el de pèrdues i danys, que té moltes derivades. El canvi climàtic ha estat causat pels països industrialitzats, que durant més d'un segle han emès CO₂ a l'atmosfera sense cap límit. I tot i que ara també en pateixen les conseqüències negatives, se n'han endut tots els beneficis: millora de la qualitat de vida, desenvolupament industrial i tecnològic, lideratge geopolític internacional, etc. Per contra, els països en desenvolupament no s'han emportat cap benefici i, en canvi, han començat a patir conseqüències negatives molt greus del canvi climàtic. En aquest sentit, fa anys que es va arribar a l'acord que els països desenvolupats ajudarien els països pobres i s'hi va posar una xifra: cent mil milions anuals. Però ací van començar els entrebancs.

El secretari general de l'ONU, António Guterres, va haver de pressionar l'últim dia per mirar de salvar la COP27.

Aquesta quantitat no són uns diners concrets, sinó un exercici comptable. S'hi encabeixen accions que ja fan els països rics: ajudes, inversions i préstecs. I tampoc no hi ha hagut un acord sobre quines han de ser les regles comptables. Aquesta ha estat una de les lluites principals de la conferència d'enguany. En un extrem, trobem la posició de la Unió Europea, que de bon començament es va oposar a la creació

d'un fons econòmic específic amb l'argument que crear-lo requeria uns quants anys i que era millor i molt més ràpid modificar les estructures dels organismes actuals, com ara el Banc Mundial i els programes humanitaris de l'ONU.

Per una altra banda, hi ha el G77, el grup de països en què hi ha pràcticament tota l'Amèrica Llatina, l'Àfrica i bona part de l'Àsia. Han reclamat de sempre la creació d'un fons específic, encara que demani més temps, perquè desconfien dels exercicis comptables dels països rics, que podria causar una disminució dels programes d'ajuda tradicionals.

En aquesta negociació, hi ha hagut un segon element de tensió, que pot créixer a mesura que les conseqüències del canvi climàtic empitjorin. Amb l'Acord de París, els països desenvolupats van aconseguir que els països en desenvolupament no els poguessin demandar legalment pels danys i perjudicis causats pel canvi climàtic. A canvi, com a causants principals de la situació actual, concedirien ajuts econòmics per mitigar-ne els efectes i ajudar-los a adaptar-se a la nova situació climàtica.

A la COP27, enmig de les negociacions, alguns països pobres van arribar a dir que si no s'acordava el fons econòmic, i els països rics continuaven amb les dilacions per concretar els ajuts pactats en el passat, podrien no respectar aquesta clàusula i començar a fer reclamacions legals. Al final, s'ha arribat a l'acord de crear el fons, que ha estat qualificat d'històric pels negociadors. Però molts analistes en rebaixen el to, atès que no se n'ha concretat res: ni els països, ni les quantitats ni la data d'entrada en funcionament.

Continuar amb els combustibles fòssils: phasing down/phasing out, la batalla terminològica

Si en el front de les ajudes econòmiques s'ha arribat a una victòria testimonial, en l'altra gran batalla, la de posar data final a l'ús de combustibles fòssils, el fracàs ha estat absolut. L'enfrontament ha tingut dos episodis. El primer, terminològic. Uns quants científics, ecologistes i alguns governs advocaven per l'eliminació progressiva (phasing out, en anglès) de l'ús de combustibles fòssils. És a dir, concretar una data final per als combustibles fòssils. Mentre que uns altres governs, i les empreses del sector, pressionaven per una disminució progressiva (phasing down, canviant l'out per un down, en anglès), evitant de concretar cap data final a l'ús dels combustibles fòssils.

El front següent va ser la proposta de l'Índia d'acordar una disminució progressiva de l'ús de tots els combustibles fòssils. Fins ara, el debat es limitava al carbó. La Unió Europea i els Estats Units van donar-hi suport. Però l'oposició frontal dels països productors de petroli i gas, amb l'Àrab Saudita i Rússia al capdavant (els principals productors mundials), ha evitat que es faci cap esment als combustibles fòssils. Els països productors han guanyat la batalla i podran continuar fent negocis com sempre.

De moment, continuarem usant combustibles fòssils com fins ara.

Cal tenir clar que limitar-se al carbó afecta, bàsicament, els països en desenvolupament. Tot i que aquesta font encara és important en els països rics, són infraestructures més que amortitzades per la seva antiguitat. Tancar les centrals de carbó no és cap compromís especial, atès que senzillament

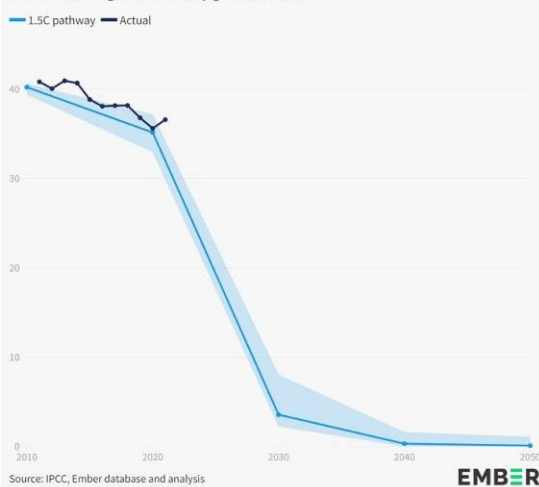
han arribat al final de la seva vida útil, i poden ser substituïdes fàcilment per fonts renovables o centrals de gas fòssil —el motiu pel qual han blocat la referència a aquest combustible. Els països pobres, en canvi, per desenvolupar-se, necessiten augmentar molt

significativament la generació energètica, i el carbó sovint és l'opció més fàcil. Per una banda, perquè és el combustible fòssil més barat. Per una altra, perquè és un combustible abundant en molts d'aquests països.

Ara, les coses poden començar a canviar, encara que sigui per interessos dels països rics. Els EUA, la UE, el Japó i el Canadà van persuadir Indonèsia, un dels països més poblats del món i en ple desenvolupament, perquè abandoni progressivament l'ús de carbó (n'és el tercer productor mundial) gràcies a una ajuda de vint mil milions. Cal tenir en compte que Indonèsia és el principal productor mundial de níquel i en té les reserves més grans –un element clau per a fer la transició energètica a renovables, atès que és un dels components principals de les bateries d'ió liti. De fet, van prohibir l'exportació de níquel el gener del 2021, de manera que les empreses occidentals que en vulguin obtenir hauran de crear-hi fàbriques per tractar-lo. Caldrà veure si el nou paquet d'ajuts té com a contrapartida l'eliminació o modificació de la prohibició, però mostra el camí als països en desenvolupament per a pressionar els països rics.

En qualsevol cas, hi ha el perill que els combustibles fòssils es converteixin en la nova fusta. Durant bona part de la història de la humanitat, la fusta va ser el combustible únic. Quan va començar a escassejar, es va passar als combustibles fòssils, perquè no hi havia més opció. El seu ús es va expandir enormement i avui dia són els combustibles més usats. I malgrat que per persona s'empra molta menys fusta, com que la població s'ha multiplicat per deu, avui dia es crema tanta fusta al món com quan es van començar a fer servir els combustibles fòssils. En termes absoluts, no n'ha baixat l'ús. Sembla que alguns països estan d'acord a expandir les energies renovables per cobrir les noves necessitats energètiques, però sempre que es mantingui el consum de combustibles fòssils. De moment, a la COP27, el grup de pressió de combustibles fòssil ha estat la delegació més nombrosa, i ha crescut d'un 25% respecte de l'any passat.

The share of coal needed for a sustainable 1.5°C pathway
Contribution to global electricity generation (%)

Els analistes apunten que, com més s'endarrereixi l'abandonament dels combustibles fòssils, més esforços s'hauran de fer (iatge: ember-climate.org).

La Xina, al marge de la comunitat internacional

El gegant asiàtic ha estat un dels protagonistes de la conferència climàtica, tot i que ha aconseguit passar força desapercbut. En les negociacions va arribar a dir que tan sols acceptaria accions voluntàries. D'una altra banda, s'ha negat a ser un dels contribuents al fons d'ajuda perquè no vol ser considerat un país ric.

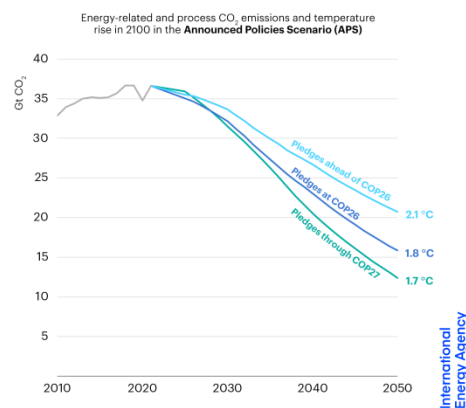
La Xina ocupa una posició singular i juga a dues bandes. Per una banda, d'un punt de vista de paràmetres econòmics (renda per càpita), no és un país ric. Així i tot, si es considera que és el país més poblat del món, els seus paràmetres d'impacte sobre el clima equivalen als d'un país ric. Actualment, és el tercer en emissions acumulades d'ençà del 1750, responsables del canvi climàtic, i la mesura que s'usa per justificar que els països desenvolupats siguin els que aportin diners. En una dècada, superarà a la UE en emissions acumulades i se situarà en segona posició. I en dues podria superar el primer, els EUA. Certament, les seves emissions per càpita són baixes, però per al clima compten les totals.

Les contradiccions no s'acaben ací. Per una banda, és el país del món que més renovables instal·la i és capdavanter mundial en producció de bateries, cotxes elèctrics i bombes de calor. Per una altra, també és el principal productor de carbó –quintuplica el segon (l'Índia)– i continua obrint centrals de carbó i gas. La Xina sempre ha dit que no comprometrà el seu desenvolupament i creixement econòmic. Mentrestant, planifica un pic màxim d'emissions cap al 2026 i una disminució progressiva fins a assolir la neutralitat d'emissions el 2060, sense compartir el compromís internacional del 2050. Per volum de població i economia, les accions de la Xina tenen un impacte directe sobre el conjunt del planeta, i que es mantingui al marge dels compromisos internacionals amb una agenda pròpia no és una bona notícia.

Comencen a qüestionar-se l'Acord de París: el límit d'1,5 °C es manté, de moment

A la COP27 s'han vist més situacions preocupants: alguns països comencen a donar per mort el compromís aconseguit a París de limitar l'escalfament a 1,5 °C, i pressionen per eliminar-ne la referència. Ara per ara, s'ha aconseguit de mantenir-lo, no sabem fins quan. El secretari general de l'ONU, António Guterres, va haver de ser molt dur per provar de reconduir la situació: "L'addicció als combustibles fòssils segresta la humanitat. Les renovables són la rampa de sortida de l'autopista cap a l'infern del clima. Els negociadors a la COP27 tenen l'oportunitat de marcar la diferència. Han de fer-ho ací i ara."

New net zero emissions pledges, if achieved
in full, get the world closer to 1.5 °C

Fins ara, avançàvem cap a una situació de 2,1 °C de pujada. Gràcies a l'explosió de les renovables i les previsions d'electrificació del transport i la generació de calor, els darrers càlculs són que avancem cap als 1,7 °C. Una millora, però encara insuficient. S'han de fer més esforços i cada any que passa han de ser més grans. Els científics no paren de repetir que aquesta és la dècada clau. Tots els esforços per a controlar el clima s'ha, de fer aquests vuit anys vinents. Si fallem, les conseqüències seran imprevisibles, atès que traspasarem els punts d'inflexió en què el canvi climàtic pot tenir conseqüències imprevisibles i ser irreversibles durant milers d'anys.

Encara avui dia, les mesures preses pels governs són insuficients per a assolir l'objectiu acordat a París d'1,5 °C de pujada màxima de temperatures (imatge: Agència Internacional de l'Energia).

Som en el temps de descompte per a lluitar contra l'emergència climàtica i les veus crítiques científiques comencen a qüestionar la utilitat d'una gran conferència mundial i a demanar òrgans més petits i especialitzats (per sectors), que siguin més àgils i puguin tirar endavant les accions necessàries de pressa. Malauradament, hi ha molts governs que, més enllà de les paraules, mostren amb les accions que no han pres consciència de la gravetat de la situació i volen continuar fent com fins ara i endarrerir les accions necessàries.

Sense anar gaire lluny, al nostre país, fa pocs dies, la màxima responsable d'Acció Climàtica de la Generalitat de Catalunya va dir que no seria cap inconvenient endarrerir-se una dècada a assolir els objectius que s'havien previst per al 2030 a Catalunya. Que a hores d'ara encara es qüestionin la necessitat de tirar endavant accions urgents, no solament al nostre país, sinó en molts més, és un element de preocupació extrema. De moment, continuarem un any més amb l'addicció als combustibles fòssils i circulant per l'autopista cap a l'infern climàtic.

Informació publicada al digital Vilaweb. Diumenge, 20 de novembre del 2022.

L'acord per pal·liar les catàstrofes climàtiques als països pobres, única fita d'una cimera decebedora

El text final de la COP27 manté l'objectiu dels 1,5 °C però no inclou la demanda de reduir els combustibles fòssils

Sònia Sánchez – BARCELONA - 20/11/2022

Vista del Centre de Convencions Internacional de Sharm El Sheikh abans de l'obertura de la cimera del clima de la COP27 a Sharm al-Sheikh, Egipte. MOHAMMED SALEM / REUTERS

Com un oasi enmig del desert, els països pobres s'han endut aquest diumenge una petita victòria a Sharm al-Sheikh. Finalment la COP27 ha acordat crear un fons econòmic que ajudarà els països més vulnerables quan pateixin una catàstrofe per culpa de la crisi climàtica. Activistes i representants dels governs del sud celebren la fita històrica, que era la principal demanda dels països pobres en aquesta cimera. Però la falta de concreció i els escassos avenços en tota la resta de qüestions, començant per la reducció

d'emissions, fan pensar que tot plegat és un miratge.

Després de tenses hores de negociació que s'han allargat durant tota la matinada de diumenge, els representants de prop de més de 190 països presents a la COP27 han donat llum verda a un acord final que inclou tant aquesta demanda històrica d'un fons per a "pèrdues i danys" com el compromís de mantenir l'escalfament global per sota dels 1,5 °C. Però en aquest segon punt només demana "més esforços" per no superar els 1,5°C i "reconeix" –sense demanar res– que, segons els científics de l'ONU, per fer-ho cal reduir un 43% les emissions globals el 2030 respecte al 2019. "Aquesta és la dècada decisiva, però el que tenim davant nostre no és un pas endavant suficient per a la gent i el planeta. Insto admetre, quan sortiu d'aquesta sala, que ens hem quedat curts", deia el vicepresident de la Comissió Europea, Frans Timmermans. Des de l'Oficina Catalana del Canvi Climàtic es compartia la mateixa sensació: "Calia fixar millor els 1,5°C, amb un pic global d'emissions el 2025 i una crida a l'abandonament progressiu dels combustibles fòssils, no només el carbó: 80 països ho demanaven, els productors de petroli s'hi han oposat. Les decisions són per consens i no ha tirat endavant", deia en un tuit.

Així doncs, l'acord final no incorpora la demanda de reduir tots els combustibles fòssils, un punt que ha estat impossible d'incloure pel context actual de crisi energètica per la guerra d'Ucraïna, que du els governs de nou a la recerca de gas i fins i tot a l'explotació de carbó. "Que no s'hagi aconseguit ni això és extremadament preocupant i denota que els guanys associats a l'economia dels combustibles fòssils passen pel davant del bé i l'interès del conjunt de tota la humanitat", diu Olga Alcaraz, directora del Grup de Governança del Canvi Climàtic de la UPC. Alcaraz ha participat com a observadora en moltes cimeres climàtiques i surt d'aquesta COP27 especialment decebuda, perquè, després dels greus impactes que ja està deixant l'emergència climàtica, "el que n'ha sortit no està ni de lluny a l'altura de la crisi", diu. "Per aturar el canvi climàtic no n'hi ha prou amb reduir el carbó, cal deixar de consumir també el petroli i els seus derivats, i òbviament el gas natural", remarca l'analista, una "obvietat" que no ha pogut incloure's a l'acord.

Massa detalls per concretar

L'única victòria de la cimera, la creació del fons de "pèrdues i danys", també està pendent dels detalls que negociarà un comitè que ha de presentar una proposta concreta a la COP28, que se celebra l'any que ve a Dubai. El comitè estarà format per 14 països del sud (on probablement hi serà la Xina) i 10 països del nord (on probablement hi haurà els Estats Units i la Unió Europea). Però el simple fet que s'hagi inclòs en l'acord és tot un èxit. "Si ens ho haguessin dit fa 15 dies, molts no ens ho hauríem cregut", diu a l'ARA Daniel Puig,

de la Universitat de Bergen, que ha treballat durant més d'una dècada a l'ONU especialitzat precisament en pèrdues i danys. Tot i això, Puig destaca que encara queden moltes qüestions per resoldre, sobretot "si es podran mobilitzar els fons innovadors" que menciona també el document i que fan referència, diu, a "noves taxes a l'aviació o a les transaccions bancàries" que haurien de nodrir el nou fons. "Sense això, malament, perquè no hi haurà prou diners", assegura: les contribucions dels estats no seran suficients.

Però, tot i la falta de concreció, els països del sud estan exultants. "La COP27 ha fet el que cap altra COP havia aconseguit i ha creat un fons per a pèrdues i danys, una cosa que els països vulnerables portem demanant des del 1992. Al principi d'aquesta cimera el tema ni tan sols estava a l'agenda i ara estem fent història", ha dit Mohamed Adow, director executiu de Power Shift Africa, que forma part de la xarxa d'ONGs climàtiques que són observadores a les COP. També el secretari general de l'ONU, António Guterres, es felicitava per haver aconseguit aquest fons, que veu com "un senyal polític molt necessari per reconstruir la confiança trencada" entre els països rics, que han d'aportar-hi els diners, i els pobres, que pateixen els pitjors impactes d'una crisi que no han creat. Però Guterres també lamentava la "falta d'ambició" del text final pel que fa a la necessitat urgent de reduir les emissions.

"Malauradament, constato que el procés de la convenció pel canvi climàtic està cada cop més esgotat", diu Olga Alcaraz, veterana d'aquestes cimeres. "Soc una fervent defensora del multilateralisme -afegeix-, però perquè aquest multilateralisme doni una resposta eficaç i a l'altura del que requereixen les circumstàncies cal sortir de la lògica dels estats que estan massa esbiaixats per interessos econòmics i comercials de minories de poder".

Claus de l'acord: alguns punts positius i d'altres que són "una autèntica vergonya"

Pèrdues i danys

La COP27 ha trencat el bloqueig dels Estats Units i ha acordat crear un fons de pèrdues i danys que ajudarà econòmicament els països pobres quan pateixin una catàstrofe climàtica. "La UE ha intentat restringir l'accés al fons només als països més pobres i vulnerables, però no se n'ha sortit i serà accessible a tots els països del sud", explica Daniel Puig, de la Universitat de Bergen. La UE i els EUA continuaran fent pressió perquè la Xina hi posi diners, tot i que no hi té obligació perquè encara és dins del bloc dels països pobres, on se la va incloure fa 30 anys. Un comitè format per 14 països del sud i 10 del nord haurà de concretar els detalls del nou fons a la COP28.

Reducció d'emissions

L'acord diu que cal "fer més esforços per limitar l'augment de la temperatura als 1,5°C", però no concreta com. Ha quedat fora la petició d'arribar al pic d'emissions el 2025, així com la menció als combustibles fòssils. Només inclou la petició de "reduir el carbó i els subsidis ineficients" als fòssils que ja es va fer a Glasgow. A més de la declaració política, el document específic sobre aquest tema "és especialment decebedor", diu Olga Alcaraz, de la UPC. "Impedeix explícitament anar més lluny del que ja s'està fent, i això és una autèntica vergonya", diu.

Finançament

L'acord "urgeix" els països rics a complir la promesa d'aportar 100.000 milions de dòlars per ajudar els pobres a retallar emissions i adaptar-se a la crisi climàtica. Però no fixa cap termini. Aquesta xifra s'havia d'aportar anualment entre el 2020 i el 2024, però el 2020 només hi havia 83.000 milions. A partir del 2025 cal acordar un nou sistema de finançament. Puig alerta que el nou fons de pèrdues i danys ha quedat fora d'aquest futur sistema, en una mena de "segona categoria".

L'inventari el 2023

A la COP28 de Dubai es presentarà un "inventari" de l'Acord de París en el qual s'està treballant des de fa un any. Farà recompte de tot el que s'ha fet fins ara per complir aquell acord, tant en reducció d'emissions com en adaptació o finançament. És l'únic punt "d'esperança" per a Alcaraz, perquè els estats hauran de fer els seus futurs plans climàtics d'acord amb això.

Informació publicada al diari Ara. Diumenge, 20 de novembre del 2022.

La COP27 acorda compensar els països més vulnerables per la crisi climàtica

L'acord "in extremis" dels prop de 200 països no avança respecte Glasgow ni en la reducció de combustibles fòssils ni en els 1,5 graus d'escalfament global

MARIA RABELLA YTARTE, Barcelona, Catalunya | 20 de novembre de 2022 |

Protesta ecologista a les portes de la COP27 | Europa Press

Fumata blanca a la Cimera del Clima d'Egipte. Contra tot pronòstic, la COP27 ha aconseguit un pacte a les acaballes de la Conferència pel Canvi Climàtic de Nacions Unides. La resolució aprovada aquest diumenge té tres potes. La primera, un fons per compensar els danys i les pèrdues "irreversibles" que ja pateixen els territoris més vulnerables fruit del canvi climàtic. En aquest sentit, s'ha fet referència als desplaçaments forçats i als efectes en el patrimoni cultural, la mobilitat i la vida, així com als mitjans de subsistència de les comunitats.

La segona pota consisteix a contenir l'escalfament global per sota del grau i mig de temperatura mitjana el 2100 respecte als nivells preindustrials. Aquest grau i mig, tal com va deixar de manifest el vicepresident de la Comissió Europea (CE), Franz Timmermans, aquest dissabte, era la línia vermella dels països de la Unió. Si no es materialitzava, no hi havia acord possible. No obstant això, la manera de no superar aquest límit de temperatura no representa cap avenç sobre l'acordat a Glasgow.

I pel que fa al tercer pilar, els prop de 200 països que participen a les conferències de les parts (COP) han expressat el seu consens en la necessitat de reduir la utilització dels combustibles fòssils. Alguns territoris hi volien incloure el petroli i el gas, però Rússia i l'Àrab Saudita s'hi han oposat.

Finalment, només es podrà mantenir la reducció gradual de l'ús del carbó. En aquest sentit, tampoc s'ha materialitzat cap avenç respecte als textos de la COP26. Malgrat això, el que sí que s'ha admès és que amb la crisi energètica actual és "urgent" donar un impuls "massiu i generalitzat" a les energies renovables. La declaració final de la Cimera del Clima és política, en cap cas vinculant.

L'acord, qualificat d'"històric" per l'organització, ha estat adoptada per consens en l'assemblea plenària que posava fi a la conferència climàtica a Egipte i ha estat rebuda per un sonor aplaudiment per part de tots els representants al pati de butaques.

Primeres reaccions

El secretari general de l'ONU, António Guterres, s'ha congratulat que la COP27 hagi apostat per crear el fons per a pèrdues i danys. Així i tot, ha apuntat que "evidentment no serà suficient", però que sí que és "un senyal polític molt necessari per reconstruir la confiança trencada". Pel que fa a Frans Timmermans, ha considerat que el pacte "no és suficient ni per a les persones ni per al planeta" perquè no suposa cap esforç extra.

Per la seva banda, els ecologistes han valorat positivament el pas endavant en la creació del fons econòmic, però han aprofitat per pressionar de cara a la COP28, que se celebrarà a Dubai, perquè s'aterrin els detalls. Pel que fa a la resta de la declaració, han lamentat que no s'hagi avançat i que el text sigui idèntic al de Glasgow.

El Govern parla de "resultats minsos"

La Generalitat, a través del Departament d'Acció Climàtica, ha qualificat l'acord de la COP27 de "resultats minsos". Malgrat considerar una bona notícia l'aprovació del fons per compensar els països vulnerables, assenyala que resten pendents els elements per fer-lo operatiu.

Per altra banda, es considera "decebedora" l'apartat de mitigació: "No ens hem mogut de Glasgow", han assenyalat a través de les xarxes socials. "Calia fixar millor l'1,5°, amb un pic global d'emissions al 2025 i una crida a l'abandonament progressiu dels combustibles fòssils, no només el carbó".

Informació publicada a Naciódigital. Diumenge, 20 de novembre del 2022.

La cimera del clima acorda crear un fons per als països més vulnerables a l'escalfament

La COP27 es tanca després de dures negociacions sense aconseguir una crida expressa a eliminar l'ús de tots els combustibles fòssils

El president de la COP27 assegura que serà "un defensor de la preservació de l'1,5"

MANUEL PLANELLES - Xarm el Xeikh - 20 NOV 2022 - 04:26

Joves activistes demanen a la cimera del clima de Xarm al-Xeikh que es defensï l'objectiu dels 1,5 graus i un acord de pèrdues i danys. Foto: NARIMAN EL-MOFTY

Enmig d'una crisi energètica i de preus global, amb una guerra al cor d'Europa i amb l'atenció internacional allunyada de l'emergència climàtica, els representants de les gairebé 200 nacions que han participat a la cimera de Xarm al-Xeikh, la COP27, han tancat aquest diumenge a la matinada un acord que pot ser determinant per al futur dels països més vulnerables a l'escalfament global. Després de més de dues setmanes de negociacions complicades, d'aquesta ciutat egípcia surt el compromís de crear un fons destinat a les nacions més exposades perquè puguin fer front a les pèrdues i danys que genera i generarà el canvi climàtic. Tot i això, a la cimera no ha tirat endavant la crida que volien alguns països i organitzacions ecologistes a eliminar progressivament l'ús de tots els combustibles fòssils, principals responsables de l'escalfament.

Aquesta trobada s'havia plantejat per la seva presidència -en mans d'Egipte-, pels països en desenvolupament i pel secretari general de l'ONU, António Guterres, com la COP de les pèrdues i danys. Sota aquesta expressió s'inclouen els estralls irreversibles que ja causa la crisi climàtica i que provocarà amb més intensitat en el futur. Per exemple, les illes que desapareixeran per l'augment del nivell del mar. O els impactes que generen als Estats més pobres els fenòmens meteorològics, que cada vegada són més intensos i freqüents, com les inundacions que ha patit el Pakistan aquest any i que van negar un 10% del seu territori i van causar 30.000 milions de dòlars (una quantitat equivalent en euros) de pèrdues.

El debat sobre les pèrdues i els danys ha estat sempre el gran tema ajornat a les cimeres del clima que s'estan celebrant des del 1995. Però l'increment dels esdeveniments extrems —que van més de pressa del que s'havia pronosticat fa anys— i la pressió de les nacions més vulnerables —que són alhora les menys responsables del problema— han posat al centre de l'agenda climàtica per primer cop aquests impactes. S'ha aconseguit la creació d'un fons, cosa que a l'inici de la cimera semblava impossible pel rebuig de les potències més riques, com els Estats Units, la Unió Europea i el Japó, que tenen por que amb això es pugui obrir el meló de les compensacions i les reclamacions multimilionàries que podrien tenir en el futur.

La majoria de les nacions es van unir durant la cimera per exigir "justícia climàtica" i que els membres de l'OCDE es comprometessin a posar en marxa aquest mecanisme. La Unió Europea va acabar cedint i va proposar la creació d'un fons, tot i que destinat a les nacions especialment vulnerables i no a tots els països en desenvolupament, que és la proposta que finalment ha tirat endavant. Qui estarà o no dins aquesta categoria de molt vulnerable s'haurà de decidir a les properes reunions. També queda per determinar com es finançarà el fons.

Les aportacions a aquest mecanisme era una altra de les claus d'aquest assumpte, perquè les nacions desenvolupades no volien ser les úniques finançadores i demanaven que altres Estats amb un pes majúscul ja a les emissions, com és el cas de la Xina, també hi col·laboressin. Finalment, la redacció última de l'acord de creació del fons és tan oberta —inclou, per exemple, mencions explícites al

Banc Mundial i l'FMI i a la recerca d'altres formes de finançament— que no vincula exclusivament cap bloc, ni els desenvolupats ni a la resta. Com es conformarà aquest mecanisme és una cosa que s'haurà de decidir els propers mesos. La idea és que pugui entrar en funcionament a partir del 2023.

Assistents a la cimera a la sessió de clausura climàtica a la nit de diumenge. MOHAMED ABD EL GHANY (REUTERS)

"S'obre una nova etapa que avança en termes de solidaritat", ha resumit la vicepresidenta espanyola per a la Transició Ecològica, Teresa Ribera, que ha mantingut un paper molt actiu durant les negociacions. "S'ha complert una missió que fa 30 anys que està en desenvolupament", ha

valorat per la seva banda el ministre de Medi Ambient d'Antiga i Barbuda, Molwyn Joseph, en nom d'AOSIS, una aliança que representa els interessos dels 39 petits Estats insulars i desenvolupament que es veuen amenaçats pel canvi climàtic. "Avui, la comunitat internacional ha restaurat la fe mundial en aquest procés crític que es dedica a garantir que ningú no es quedi enrere. Els acords aconseguits a la COP27 són una victòria per a tot el nostre món", ha afegit.

Poca ambició

Com a contrapartida a la creació del fons, la UE havia posat sobre la taula la seva exigència d'arrencar un compromís més gran en les retallades de les emissions de gasos d'efecte hivernacle, amb la vista posada de nou a la Xina, que actualment és el primer emissor mundial, amb gairebé el 30% del total planetari. Aquest assumpte ha estat, finalment, el que ha endarrerit més el tancament de la cimera, que oficialment hauria d'haver conclòs divendres, però que s'ha prolongat fins a primera hora del matí de diumenge. La UE no ha aconseguit que se n'acceptin les demandes, que buscaven més ambició en la mitigació, és a dir, en les retallades de les emissions. Com a "manifestament millorable" ha definit el resultat en aquest apartat Ribera.

La por dels països europeus i d'altres nacions, com el Regne Unit, era que la declaració final suposés donar per mort l'objectiu que l'escalfament global no superi els 1,5 graus respecte dels nivells preindustrials. En aquests moments estem als 1,1 graus, i els plans de retallada que tenen sobre la taula tots els signants de l'Acord de París portarien a un escalfament d'uns 2,5 graus, en el millor dels casos. Per això cal que s'endureixin els plans nacionals. A la cimera de l'any passat, celebrada a Glasgow, es va fer una crida perquè les nacions reforcessin aquests fulls de ruta en qualsevol moment, cada any si fos necessari.

La declaració final de la cimera de Xarm al-Xeikh no retrocedeix respecte a Glasgow, però no fa els passos cap endavant que reclamava el club comunitari i un important bloc de països que sempre empenyen perquè els resultats siguin més robustos en aquestes cites. La pressió dels països petrolers i productors de gas ha pesat molt.

L'any passat, a Glasgow, la declaració final advocava per reduir gradualment l'ús del carbó per generar energia i també per eliminar de mica en mica els ajuts públics als combustibles fòssils. En aquesta COP27 es pretenia anar un pas més enllà i que també s'incloués una referència a la reducció del gas i del petroli, però no ha estat possible trobar-hi un consens. Les decisions en aquestes cimeres es prenen per unanimitat, de manera que un sol dels gairebé 200 països que participen en aquestes converses poden bloquejar un tema. I en aquest assumpte hi ha força països que es veurien afectats, com les nacions petroleres del golf Pèrsic o Rússia. A l'altra banda, a favor d'aquesta menció a tots els combustibles fòssils, hi havia "més de 80 països", ha recordat la ministra espanyola per a la Transició Ecològica.

A la fase final de les negociacions, la UE ha arribat fins i tot a amenaçar de marxar de la COP27, perquè entenia que els esborranys que estava distribuint la presidència de la cimera suposaven retrocedir respecte a allò acordat a Glasgow i posaven en perill la meta dels 1,5 graus.

La ciència estableix que, per assolir l'objectiu de l'1,5, calen diverses coses. Per exemple, que les emissions mundials de gasos d'efecte hivernacle, que continuen creixent any rere any, arribin al sostre el 2025 per després caure dràsticament. El 2030, s'haurien d'haver reduït un 45% respecte a les del 2010. Però els plans actuals porten ara a un descens d'entre el 5% i el 10%.

Per això cal accelerar les retallades i que els països es comprometin més. Tant els EUA com la UE defensen que els seus programes nacionals sí que estan alineats amb aquesta retallada del 45%. Per això, quan es parla d'augmentar l'ambició es mira habitualment la Xina, que ara és la nació que expulsa més gasos al món. Aquest país té com a objectiu assolir el pic de les seves emissions de diòxid de carboni, el principal gas d'efecte hivernacle, abans del 2030 i a partir d'aquí reduir-les, una mica menys ambició que el que preveuen els nord-americans i els membres del club comunitari.

Tot i que a la declaració final de la COP27 s'advoca en general per prosseguir amb l'augment dels plans de retallada, aquesta crida és menys contundent del que pretenia la UE. A més, diversos països aspiraven que en aquest text s'establís que el 2025 s'ha d'aconseguir el sostre de les emissions mundials per després baixar de forma dràstica, però aquesta reclamació tampoc ha recollit el suport suficient a la cimera, que deixa un gust agre dolç.

El ministre de Relacions Exteriors d'Egipte, Sameh Shukri (al centre), pronuncia un discurs durant la sessió de cloenda de la conferència climàtica, aquest diumenge. JOSEPH EID (AFP)

“Un pas important cap a la justícia”

El secretari general de l'ONU, António Guterres, ha aplaudit aquest diumenge l'acord aconseguit a la COP27 sobre pèrdues i danys, que ha qualificat com “un pas important cap a la justícia”. “Clarament, això no serà suficient, però és un senyal polític molt necessari per reconstruir la confiança trencada”, ha afegit en referència a les anteriors promeses dels països desenvolupats de mobilitzar finançament climàtic per a les nacions en desenvolupament.

Però Guterres també ha fet lliscar una crítica a l'altra gran part de l'acord amb què s'ha tancat la cimera, la mitigació: “Un fons per a pèrdues i danys és essencial, però no és una resposta si la crisi climàtica esborra del mapa un petit estat insular o converteix tot un país africà en un desert”. “El món encara necessita un gran salt a l'ambició climàtica”, ha afegit. A diferència de la declaració final de la COP27, Guterres sí que ha deixat clar que el món ha de trencar amb “l'addicció als combustibles fòssils”.

Guterres, que ha situat el canvi climàtic al centre de la seva acció al capdavant de l'ONU, s'ha involucrat a l'última part de la COP27 per ajudar a desembussar les negociacions a la presidència egípcia, la gestió d'aquestes converses de la qual ha estat titllada de autoritària per algunes delegacions. De fet, l'ambient de tancament de la cimera al plenari ha estat realment lúgubre.

Informació publicada al diari El País. Diumenge, 20 de novembre del 2022.

La cimera del clima es clou sense limitar les emissions

La Cop27 pacta donar suport als països afectats pel canvi climàtic en un acord que diversos països en desenvolupament titllen d'històric
Diplomàtics i activistes lamenten que s'ajorni la lluita contra l'escalfament
Guterres demana “un gran salt en l'ambició climàtica”

JOAN CABASÉS VEGA – BEIRUT - 21 novembre 2022

Acte de protesta d'un grup de joves en la cimera de la Cop27 a Xarm al-Xeikh SEDAT SUNA / EFE.

La premsa sobre el terreny assegura que l'acord va comportar tota una nit de lluita negociadora. No va ser fins a l'alba, a la turística ciutat de Xarm Al- Xeikh, quan les autoritats egípcies que acullen la cimera climàtica van publicar un esbós que, per a molts, la faria bona. Els estats que havien pres part de la Cop27 acordaven finalment donar suport als països més afectats pel canvi climàtic.

Aquesta mesura és vista com una victòria pels països pobres, que fa dècades que demanen que s'engeguin mesures financeres que compensin els desastres que colpegen els seus territoris a causa de l'escalfament global. La idea és que els països rics del nord que s'han beneficiat explotant

tant els combustibles fòssils reparin els danys causats sobre les nacions del sud global, sovint les més perjudicades per les conseqüències del canvi climàtic del qual no són les principals culpables.

L'escalfament global afecta milions de persones al món. Ho fa a través de sequeres com les existents a l'Iraq, d'onades de calor i de fam com les que recorren múltiples territoris d'Àfrica, o d'inundacions com les ocorregudes durant l'estiu al Pakistan, quan un terç de la nació va quedar submergida i es van registrar gairebé 1.500 víctimes mortals. Aleshores, milers d'activistes van reivindicar que “el que passa al Pakistan no es queda al Pakistan”.

Satisfacció del Pakistan

Ahir, la ministra del Clima d'aquest país asiàtic, Sherry Rehman, va celebrar l'acord manifestant: "Així és com esperem que es concreti el nostre viatge de trenta anys", en referència a la lluita històrica per aconseguir una compensació per les conseqüències del canvi climàtic. Ani Dasgupta, president del grup de pensament World Resources Institute, va declarar que "aquest finançament serà la salvació per a famílies pobres amb cases destrossades i per a grangers amb terres malmeses".

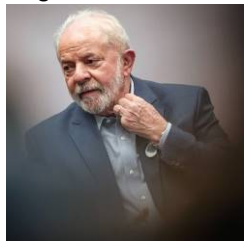
Però a la Cop27 no tot han estat bones notícies. Un cop més, els líders mundials han estat incapaços d'acordar una manera de limitar les emissions de gasos d'efecte hivernacle, que és a l'arrel dels problemes que han causat les pèrdues i els danys que ara volen afixar-se a compensar. Els experts climàtics havien advertit que al món li queden vuit anys per canviar de rumb i evitar que l'escalfament global superi els 1,5 graus, però aquestes crides d'alerta no han impressionat els principals actors mundials, que han deixat els elements clau de la lluita contra el canvi climàtic per a la Cop28, del novembre del 2023.

"El finançament per les pèrdues i pels danys és essencial", admetia el secretari general de l'ONU, António Guterres, "però no és la resposta en cas que la crisi climàtica engoleixi un tros de terra o si converteix tot un país africà en desert". El planeta, hi afegia, "necessita un gran salt en l'ambició climàtica". Frans Timmermans, cap de Política Climàtica de la UE, va lamentar que "massa actors no estan preparats per fer progressos en el canvi climàtic".

Greenpeace insta a abandonar el "poder fòssil"

Greenpeace va rebre amb "satisfacció" l'acord de la Cop27 sobre un fons de finançament per a pèrdues i danys, però va demanar abandonar el "poder fòssil" que bloqueja l'acció climàtica.

El gir del Brasil, una de les notes positives d'Egipte

Lula Da Silva, en la cimera de la Cop27 EFE.

El president electe brasiler, Luiz Inácio Lula Da Silva, ha estat un dels protagonistes de la Cop27. Lula va proclamar, enmig d'aplaudiments, que el Brasil havia "tornat a la lluita contra el canvi climàtic".

Von der Leyen avisa que cal fer més pel planeta

La presidenta de la Comissió Europea, Ursula von der Leyen, va dir ahir que els acords de la Cop27 "són un petit pas cap a la justícia climàtica", però va advertir que "cal molt més pel planeta".

Macron prepara una cimera a París per al 2023

El president francès, Emmanuel Macron, va anunciar ahir una cimera a París per al 2023 per perfilar el nou mecanisme de finançament de reparacions als estats més afectats pel canvi climàtic.

Almenys 419 detinguts en les protestes

Almenys 419 persones han estat detingudes a tot Egipte en les protestes que s'han produït per la cimera Cop27 a Xarm al-Xeikh, segons la Comissió Egípcia per als Drets i les Llibertats.

Informació publicada al diari El Punt Avui. Dilluns, 21 de novembre del 2022.

Acord agredolç a la COP27

Editorial - 21/11/2022

Amb força i amb el temps conclòs, la cimera va aprovar ahir un document de mínims després que s'arribés a un acord sobre els temes més conflictius. Aquesta frase, amb què La Vanguardia iniciava el seu editorial el 13 de novembre del 2021, al final de la COP26 a Glasgow, pot servir per, un any després, analitzar els resultats de la COP27 celebrada al balneari egipci de Xarm al-Xeikh. Una cimera amb resultat final agredolç, atès que va evitar el fracàs amb un acord històric per a la creació d'un fons de danys i pèrdues per la crisi climàtica, però ha estat incapaç d'aconseguir avenços cap a l'eliminació dels combustibles fòssils. La pressió dels països petrolers i productors de gas ha tingut un paper clau en aquest sentit.

La Conferència de l'ONU sobre Canvi Climàtic tenia per objectiu no només renovar els compromisos assolits en l'Acord de París per mantenir aquest segle l'escalfament global en un màxim d' 1,5°C respecte a l'era preindustrial, sinó, a més, fer-los més ambiciosos. Era hora de passar de les paraules als fets, com han dit aquests dies molts líders mundials a la tribuna d'oradors, i especialment António Guterres, secretari general de l'ONU.

Un dels punts fonamentals era, doncs, la mitigació de les emissions de CO2. El text final insta els països a reduir progressivament la generació d'energia a partir del carbó —el petroli i el gas ni s'esmenten— i a abandonar gradualment els subsidis ineficients als combustibles fòssils. No es retrocedeix respecte de Glasgow, però no s'avança com reclamaven la UE i un altre bloc de països. En la declaració final no es demana l'abandonament dels combustibles fòssils ni s'esmenta que s'arribi al màxim d'emissions mundials el 2025, com exigia la UE, que malgrat haver amenaçat d'abandonar la reunió si es renunciava a aquell objectiu, finalment, i sense amagar la seva decepció, ha acceptat el redactat final criticant que "aquest pla no és un pas endavant". Cada any moren al món set milions de persones per la contaminació de l'aire. Una situació irreversible que fa urgent la transició a energies netes i renovables, ja que, si no es fa, i no ho estem fent, l'escalfament arribarà als 2,5°C a finals de segle.

El principal resultat que surt d'aquesta cimera de Xarm al-Xeikh és la inconcreta creació d'un fons per finançar els països pobres afectats pels impactes climàtics causats pels països més contaminants i per la crisi del clima, i reclamat des de fa dècades per aquests estats. Per això el pacte és certament històric en aquest sentit. Però la gran discussió ha estat i continuarà sent qui, com i quant es pagarà per aquestes pèrdues i danys. La UE va acceptar la creació del fons amb condicions, com ara que la Xina fos país donant perquè entén que el gegant asiàtic, com Qatar i Aràbia, ja no pot acollir-se a la categoria de país en vies de desenvolupament. Pequín s'hi ha negat i això li permet evitar l'obligació d'aportar diners a aquest fons. Quins països seran considerats "molt vulnerables" i com es finançarà el fons l'abordarà un comitè de nova creació, però els països desenvolupats eludeixen parlar de "compensacions" i l'acord

deixa clar que aquests estats no assumeixen una “responsabilitat legal” jurídica. El fons neix sense recursos concrets, però es recull la idea de “solució mosaic” defensada per la UE, consistent a recórrer a nous instruments financers, incloent-hi el finançament privat, per pagar aquests danys i pèrdues.

L'immobilisme de les parts, la prevalença dels interessos nacionals i la falta de visió de futur han marcat aquesta COP27. Els acords aconseguits són mínims, menys ambiciosos que no s'esperava, i deixen molts temes per tancar per a la pròxima conferència a celebrar a Dubai. La falta d'avenços per mitigar les emissions de CO2 suposa una pessima notícia per al planeta, l'últim SOS del qual davant els estralls del clima no ha tingut la resposta necessària.

Editorial publicat a La Vanguardia. Dilluns, 21 de novembre del 2022.

Turisme d'alt nivell

EMMA ANSOLA - 22 novembre 2022

Finalment, la Conferència de les Nacions Unides sobre el Canvi Climàtic, la COP27, celebrada a Xarm al-Xeikh, ha acabat de la forma més irresponsable possible. Malgrat que l'amenaça del canvi climàtic ja és present a tots els continents i en els darrers 25 anys ha adquirit unes dimensions gegantines, els màxims dirigents de tots els països es poden permetre la fatalitat d'ignorar-la. No hi hagut cap compromís per reduir les emissions que acceleraran la crisi i la cimera ha esdevingut ja una trobada anual del tot innecessària, com ho demostra l'evolució a l'alça dels gasos amb efecte hivernacle que s'ha anat registrant malgrat aquestes jornades mundials que van començar el 1995 a Berlín. Dissortadament, només la mateixa natura va poder frenar les emissions i va ser en el moment més àlgid de la pandèmia de la covid-19.

Urgeix una transformació radical d'aquestes jornades, que s'han convertit en un centre turístic per a alts mandataris que no han dubtat a fer servir vols privats per fer-se veure durant breus minuts intentant posar solucions a l'emergència climàtica. Tot és una contradicció mentre l'amenaça avança. Ja que no redueixen el monstre, com a mínim que treballin per canviar la metodologia.

Article d'opinió publicat a El Punt Avui. Dimarts, 22 de novembre del 2022.

No tot està perdut en el canvi climàtic

EDITORIAL - 22 novembre 2022

Potser perquè tenim massa esperances dipositades en un organisme com l'ONU, tan carregat de bones intencions com buit de poder executiu, les cimeres climàtiques acostumen a acabar amb una sensació de fracàs. Per això tots plegats hem qualificat d'èxit històric el principal acord de la Cop27, segons el qual s'establirà un fons de compensació econòmica per als països més pobres i més castigats per les emissions de gasos contaminants provinents del món més desenvolupat. En realitat, més que el resultat d'un èxit, més aviat es tracta del resultat d'un xantatge, el que van establir en l'anterior cimera de París els estats més beneficiats per l'explotació dels combustibles fòssils perquè la resta renunciessin a presentar demandes de danys i perjudicis si volien aspirar al fons que ara es crearà. Un acord que, a més, ha estat producte no pas del convenciment dels participants, sinó de la pressió ciutadana i de les entitats ecologistes. Pel que fa a l'escalfament del planeta, però, la cimera ha tornat a exhibir una nul·la capacitat per contenir les emissions dels gasos d'efecte hivernacle, precisament després que els experts hagin fixat en vuit anys el termini màxim que ens queda per revertir una situació que ja ha degenerat fins a estius molt calorosos i hiverns tempestuosos. La negror del futur, un cop més, no ha pertorbat els responsables de mantenir a qualsevol preu el motor de l'economia revolucionat. En aquest sentit, l'ONU tampoc ha pogut evitar la imatge que només serveix per tranquil·litzar males consciències o blanquejar països contaminadors. I, tot i així, cal mantenir la pressió perquè no es facin passos enrere. Almenys la qüestió climàtica obliga a celebrar de manera periòdica aquesta mena de cimeres, que també serien necessàries en tants altres camps. La Cop27 ha servit perquè durant tots aquests dies l'alerta climàtica hagi tornat a formar part de les agendes polítiques; encara que només fos per això, cal defensar-ne la continuïtat i el compliment dels compromisos. Perquè aquesta ara és la gran pregunta: qui fornirà el fons de compensació i qui i quan els podrà rebre.

Editorial publicat a El Punt Avui. Dimarts, 22 de novembre del 2022.

LA COP27 DISPARA EL TERMÒMETRE REPRESSIU A EGIPTE

La conferència de l'ONU ha quedat marcada per la manca d'avenços a l'hora d'afrontar frontalment la crisi climàtica i la repressió contundent de la dissidència de l'estat amfitrió

MARC ESPAÑOL - EL CAIRE - NOVEMBRE 28, 2022

La cimera de l'ONU pel canvi climàtic que ha tingut lloc a la localitat egípcia de Xarm al-Xeikh des de principis de novembre va concloure el dia 20 amb un regust agre dolç. El gran i inesperat èxit que es van apuntar els equips negociadors dels gairebé 200 països

que van participar en la COP27, va ser l'establiment d'un fons destinat a donar suport a les nacions del Sud Global per fer front als desastres vinculats al canvi climàtic.

La qüestió de les reparacions per als països en desenvolupament, que sovint són els més afectats per catàstrofes mediambientals associades als efectes adversos del canvi climàtic –malgrat haver-hi contribuït només de forma marginal–, era un dels temes més importants i espinosos a sobre de la taula de negociacions. Des de diverses nacions del Sud Global s'ha estat pressionant des de fa dècades perquè els països rics i industrialitzats assumeixin la responsabilitat que tenen sobre aquest fenomen i els compensin per pèrdues econòmiques i danys materials. Però els estats del Nord havien bloquejat sistemàticament la idea per evitar fer-se'n responsables, sobretot legalment. Ara, els signataris hauran de donar forma al fons i tractar punts delicats com quins països hi han de contribuir i quins seran elegibles com a receptors.

La COP27 dispara el termòmetre repressiu a Egipte / ARXIU

Sense mesures preventives

L'altra cara de la moneda, però, és que no s'ha aconseguit cap progrés col·lectiu encaminat a evitar que les temperatures globals augmentin 1,5 graus per damunt dels nivells preindustrials, que és l'escenari ideal que es va plantejar en els famosos Acords de París el 2015. Mentre els equips negociadors es reunien a Sharm al-Sheikh, el 2022 les temperatures del planeta ja han augmentat 1,1 graus sobre els valors preindustrials, i al ritme d'emissions actuals el món s'encamina a un escalfament d'entre 2,1 i 2,9 graus a finals de segle, molt per sobre del llindar a partir del qual es considera que el risc de catàstrofes mediambientals també s'incrementarà de forma molt significativa.

El gran escull pels avanços és la negativa de països productors de petroli i de gas a comprometre's a eliminar la seva explotació

El gran escull en aquest front encara són els combustibles fòssils i la negativa frontal de països productors i exportadors de petroli i de gas natural, com les petromonarquies del golf Pèrsic i Egipte, a comprometre's a eliminar de forma gradual la seva explotació. La Unió Europea va ser un dels actors que més va pressionar en aquesta direcció, malgrat ser un dels principals consumidors mundials d'aquests combustibles contaminants.

El regust amarg que ha deixat la cimera ve provocat sobretot perquè el fons de compensació és un mecanisme de justícia per fer front a les conseqüències del canvi climàtic, mentre que comprometre's a no sobrepassar els 1,5 graus d'escalfament global adreça part de les causes. "Un fons per a pèrdues i danys és essencial, però no és una resposta si la crisi climàtica elimina del mapa un petit estat insular o converteix tot un país africà en desert. El món encara necessita un salt de gegant en l'ambició climàtica", va assenyalar el secretari general de l'ONU, António Guterres, en concloure la trobada.

Amfitrió discutit

Més enllà del resultat de les anteriors negociacions, la cimera d'enguany a Egipte ha estat igualment marcada per la situació al país amfitrió. En els mesos previs a l'inici de la cita, activistes i organitzacions de drets humans van estar redoblant els esforços per denunciar les greus condicions en matèria de drets humans sota les quals tindria lloc la conferència. En aquest sentit, Egipte és un país amb un llarg historial de violacions de drets humans, restriccions draconianes a la societat civil i persecució sistemàtica de les veus crítiques. Una posició que ha realçat les crides a vincular la lluita per la justícia climàtica amb la lluita per les llibertats polítiques, el respecte als drets humans i la defensa d'un espai cívic obert.

Informació publicada a La Directa. Dilluns, 28 de novembre del 2022.

Arriba el moment d'imposar-se límits

Els científics d'ICTA-UAB Giorgos Kallis i Jason Hickel participen en el projecte internacional REAL, que explora les vies del postcreixement econòmic

Un dels objectius és fer convergir els països del nord amb els del sud

JORDI GARRIGA RIU – BARCELONA - 11 desembre 2022

El creixement econòmic deixa de ser una premissa indiscutible. FREEPIK.

Crisi financera, pandèmia, colls d'ampolla en el subministrament, emergència climàtica, guerra, etc. Una successió de fortes sotragades que ens exhorta a aturar-nos a pensar si cal reformular paradigmes. Això és el que cobeja el projecte internacional REAL, que escomet el repte de proposar noves vies d'actuació econòmica per transitar cap a un postcreixement en què el benestar dels ciutadans i la salut del planeta es puguin garantir.

REAL és un projecte liderat per l'Institut de Ciència i Tecnologia Ambientals de la UAB (ICTA-UAB) i la Universitat de Lausana (Suïssa). Durant els pròxims sis anys, els investigadors de l'ICTA-UAB Giorgos Kallis i Jason Hickel, juntament amb la professora Julia Stein-

berger, de l'Institut de Geografia i Sostenibilitat de la Universitat de Lausana, duren a terme una recerca d'exploració de vies de post-creixement. Com assenyala Giorgos Kallis, autor de llibres com *Límits* (Ed. Arcàdia) i *Decreixement* (Icaria Editorial), "s'ha generalitzat la certesa que el model econòmic vigent des de després de la Segona Guerra Mundial ha arribat al límit" i que "podem veure com les economies del nord desenvolupat s'estanquen i com seguir creixent xoca amb les necessitats del planeta, que afronta una emergència climàtica". Així doncs, en aquesta tasca de repensar el model, s'ha de veure "com podem garantir una vida digna per a tothom, tot reduint l'ús d'energia i de recursos, amb la reorganització dels sistemes globals de producció i subministrament d'aliments". Una nova proposta "en què cal assegurar la justícia social", i per això són fonamentals eixos com garantir l'accés universal als serveis bàsics, el repartiment del treball o la renda bàsica. El projecte, que ha rebut per part de l'European Research Council (ERC) una beca Synergy de 10 milions d'euros, cerca confirmar, a través de simulació, que "és possible fer realitat la hipòtesi de què partim, que és assumible deixar de créixer si no es destinen molts recursos a coses supèrflues, com ara els combustibles fòssils o l'automoció, que caldria redimensionar, i s'adrecen al benestar directe, que donen la sanitat o l'educació, entre d'altres, però tot això cal posar-ho en números."

Les polítiques d'aquesta era del postcreixement, exigirien "una democràcia més directa, en què el ciutadà pugui tenir la sensació que el seu compromís té uns efectes tangibles: votes perquè aquell projecte efectivament es materialitzi". Decidir per regular, per intervenir: "Més direcció econòmica no vol dir necessàriament nacionalitzar, com hem vist arran de la invasió d'Ucraïna, en què els governs han intervingut en el mercat de l'energia, quan es donava el contrasentit que el conflicte oferia més benefici a les companyies energètiques, d'una banda, i penalitzava amb tarifes molt altes el consumidor."

El projecte inclourà en les seves fases finals processos de participació ciutadana, "per recollir idees que no només vinguin de la comunitat científica", a Catalunya, Suïssa i Sud-àfrica. Precisament, un dels objectius del projecte és "aconseguir la convergència entre el nord i el sud globals, i en cada país, a un nivell d'ús dels recursos que sigui suficient per a un desenvolupament humà elevat però compatible amb els límits planetaris", diu Jason Hickel, antropòleg econòmic de l'ICTA-UAB. Creu que cal invertir el procés que s'ha esdevingut des dels temps colonials fins ara, d'un flux econòmic del sud al nord però no pas a la inversa. Al seu parer, caldria arribar a un intercanvi realment equitatiu i promoure a les economies en vies de desenvolupament uns patrons que superin l'afany de creixement.

Per a l'economista ecològica Julia Steinberger, "aquest projecte és simplement revolucionari, perquè és la millor oportunitat d'explorar les idees transformadores necessàries per protegir la humanitat de les crisis entrelaçades de les properes dècades. Cal reorientar l'economia perquè deixi de dependre del creixement arriscat i s'orienti al floriment humà".

COP 27: quedar-se en la simple adaptació

Giorgos Kallis, com bona part de la comunitat científica, ha quedat decebut amb els resultats de la cimera del clima COP27 que s'ha celebrat a Egipte. "Està molt bé arribar a un acord per nodrir un fons de danys i pèrdues per als països més vulnerables, però em fa por que s'instal·li un consens al voltant que cal adaptar-nos al canvi climàtic, sense redoblar els esforços per reduir les emissions de CO₂, cosa que ara no estem fent." Afegeix que estem arribant a una "zona molt perillosa de l'emergència climàtica, en què ens haurem d'adaptar a unes condicions que possiblement no seran les definitives i que poden depassar tots els nostres dispositius d'adaptació". Així mateix, reconeix que plantejar una transició cap a nous paradigmes de política econòmica "és difícil ara", ja que vivim un procés de "reorganització geopolítica, amb la Xina, Rússia i els EUA competint pel poder global". Creu que regions com la UE o el Japó, "que fa tants anys que no creix", poden ser el millor banc de proves per assajar models de decreixement, que "puguin servir per obrir camí."

Informació publicada al diari *El Punt Avui*. Diumenge, 11 de desembre del 2022.

Recull de premsa

Gener del 2023

166. COP27 de Xarm Al-Xeikh

